

Kort & goed (of niet)

Ook al in haar debuutroman toont Leïla Slimani lef. Ze legt bovendien niet alles uit, iets wat Anna Enquist wel doet in haar nieuwe roman. Lees bij Wido Smeets over een dramatische broedertwist.

*****

Monument van het menselijk tekort

Leïo Smeets heeft kort na de oorlog in het Noord-Limburgse Wessem een voor die dagen imposant fabriekspand gebouwd. Bestemd voor zijn houtfabriek annex meubelmakerij, met als specialiteit meubelplaat en eerste klas triplex, een modern en gewild product in die tijd. Leïo heeft zes zonen die allemaal een functie krijgen in de fabriek, en allemaal een stapeltje aandelen.

Vader Leïo blijft directeur, zijn vrouw Lena, zuinig en bits, houdt alles in de gaten. Ze hebben ook nog een dochter, een nakomertje. Leïo vindt dat zijn geen aandelen hoeft te krijgen, 'een fabriek is niks voor vrouwen'. De zes broers geven haar er toch ieder één.

De economie trekt aan, Nederland krijgt langzamerhand wat te besteden en gaat massaal nieuwe meubels kopen, houten meubels. Het gaat goed met de fabriek van Leïo en zijn zonen. Alleen, Leïo heeft zijn opvolging niet geregeld. Hij kon niet kiezen wie van zijn zoons straks de eindverantwoordelijkheid zou krijgen. En als hij in 1962 komt te overlijden, breekt er een eindeloos gecompliceerd conflict uit, dat de zes broers steeds verder uiteenjaagt. Binnen een paar maanden, bij de dood van moeder Lena, is het familiedrama compleet.

Dat drama probeert Leïo's kleinzoon Wido Smeets te reconstrueren in *Goed gerei* –

Opkomst en ondergang van een (meubelmakers)familie. Wido, zoon van Giel, heeft Wessem al jong verlaten, is journalist geworden, tegenwoordig al jaren hoofdredacteur van het cultuurmagazine *Zuiderlucht*. Hij voelde de onweerstaanbare aandrang uit te zoeken wat er allemaal gebeurd is tussen die broers. En hoe de wet van de remmende voorsprong vat kreeg op dat langzaam maar onbestuurbare bedrijf, waar na de dood van vader Leïo niemand doorzettingsmacht had en elke vernieuwing vastliep in achterdocht en behoudzucht.

Gemakkelijk was Wido's taak niet. Het waren moeilijk te doorgronden types, die broers, zwijzaam, gruwelijk eigenwijs en met geen cirkelzaag open te breken. Totaal niet in staat over gevoelens en emoties te praten, levenslang opgesloten in het eigen gelijk en in wrok jegens de wereld. Smeets interviewde tientallen familieleden en werknemers van de fabriek, die met hun herinneringen meebouwen aan wat je een monument van het menselijk tekort zou kunnen noemen.

Overigens, zo'n meubelfabriek die het niet redt, waarom zou je daar alle details van moeten weten? Er is een simpel antwoord op: godmiljaar, wat kan die Wido van Giel geweldig schrijven!

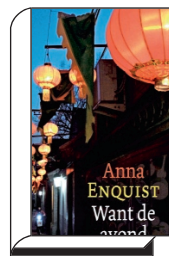
Ad van Liempt

NON-FICTIE

Wido Smeets

Goed gerei – Opkomst en ondergang van een (meubelmakers) familie
De Arbeiderspers;
384 pagina's;
€ 22,50.

FICTIE

Anna Enquist

Want de avond
De Arbeiderspers;
256 pagina's; € 21,50.

*****

Enquist vertelt álles

Aнна Enquists roman *Kwartet* uit 2014, een kalm opgebouwd verhaal over vier leden van een strijkkwartet, had een onverwacht heftig, thrillerachtig slot, met de gijzeling door een gevaarlijke crimineel. Enquists nieuwe roman *Want de avond* is de opvolger daarvan. Wat het onevenwichtige einde van een roman leek, blijkt de opmaat voor een nieuw boek, dat zich overigens prima separaat laat lezen.

Hoe het verdergaat: Carolien verloor een pink bij de gijzeling. Ze kan niet meer spelen en verschanst zich apathisch in haar huis. Eerder verloor ze al beide zonen bij een ongeluk, de gijzeling was één trauma te veel. Haar echtgenoot Jochem, vioolbouwer, is doodsbang geworden, en zoekt zijn heil in extreme veiligheidsmaatregelen. Hun vrienden Heleen en Hugo willen niet meer terugdenken aan de ramp en vluchten in een nieuw leven.

De roman thematiseert verandering (het nieuwe) tegenover het verleden, wat op vele niveaus wordt uitgewerkt: de klassieke muziek als beleving van het verleden, een reis naar China als voorbeeld van het omgaan met snelle veranderingen.

Enquist laat zien hoe vier mensen verschillend met een trauma omgaan. Iedereen zit vast en niemand kan over zijn gevoelens praten – maar wel denken. Lange monologues intérieurs vertellen gedetailleerd hoe Carolien en Jochem zich voelen. De roman lijdt onder dit hyperrealisme. We lezen álles, ook de sentimenteelste verzuchtingen (zoals we die allemaal hebben) en de innerlijke veroordeling daarvan. Daardoor blijft er niets te raden over. Bovendien zijn veel van die reflecties niet erg diepgaand: 'Ik wil niet meer gedumpte worden', 'laat gaan, laat gewoon gaan'. Door het gebrek aan verhulling worden we niet verleid met het drama mee te leven. Dat werk heeft de schrijver al gedaan.

Persis Bekkering